

Plasterk, minister van Koninkrijksrelaties

Op de eilanden is lof voor de betrokkenheid van minister Plasterk, maar ook irritatie over zijn ingrepen in de politiek.

Door onze redacteuren

Christiaan Pelgrim en **Jos Verlaan**

DEN HAAG. Minister van Koninkrijksrelaties – zo werd Ronald Plasterk (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, PvdA) eens genoemd door een D66'er. Koninkrijksrelaties is geen gewilde portefeuille voor ministers: in Nederland is er weinig aandacht voor en op de Caribische eilanden wordt de minister al snel gezien als een bemoeial. Er zijn tijdens het ministerschap van Plasterk veel conflicten geweest met de eilanden. Hoe ging de minister daarmee om? En hoe wordt Plasterk gezien in het Caribisch deel van het koninkrijk?

De betrokkenheid die Plasterk nu laat zien bij Sint-Maarten, zeggen diverse betrokkenen, hebben ze niet eerder zo sterk gemerkt bij de minister. Daar is lof voor, maar wat overheerst is een negatiever beeld. Bij Caribische politici is irritatie over een aantal stevige ingrepen die Plasterk de afgelopen jaren deed in hun eilandpolitiek. Ook burgers op de eilanden vinden dat Nederland zich te veel met hen bemoeit.

Dat werd vorige maand goed zichtbaar bij zijn afscheidstournee langs de Caribische eilanden, zegt René Zwart, die voor *het Antilliaans Dagblad* de Haagse politiek volgt. „Geen van de eilandbesturen zat op hem te wachten. Hij is uit pure beleefdheid netjes ontvangen. De enigen die naar hem uitkeken, waren ontvren-

den burgers op Bonaire die een petitie wilden aanbieden. Maar Plasterk ontweek hen en verliet het bestuurskantoor via de achterdeur.”

Goed en integer bestuur

Plasterk is als minister van Koninkrijksrelaties vooral verantwoordelijk voor het waarborgen van goed en integer bestuur op de Caribische eilanden. Als die waarborgen in gevaar komen, kan hij ingrijpen.

Een minister van Koninkrijksrelaties kan vooral effectief zijn als hij belangstelling laat zien voor de Caribische eilanden, zegt Arjen van Rijn, buitengewoon hoogleraar staatsrecht aan de Universiteit van Curaçao. „Emotie is belangrijk. Plasterk kwam hier wel naartoe, maar altijd met een aanleiding. Minister Hirsch Ballin kwam ook snorkelen. Die vond het leuk hier.” Voor een minister die interesse toont, is de omgang met Caribische politici ook makkelijker. Neem bijvoorbeeld de aanpak van corruptie. Het is goed om dan te begrijpen dat het om kleine eilanden gaat, waar mensen elkaar nodig hebben. Van Rijn: „Als je daar begrip voor toont, kun je de corruptie ook beter aanpakken.”

Bij Plasterk liepen meningsverschillen vaak uit op een regelrecht conflict, waarbij de Nederlandse minister zijn wil oplegde aan een eiland. In 2014 bijvoorbeeld liet Plasterk de begroting van Aruba afkeuren, omdat hij vond dat dit zelfstandig land binnen het koninkrijk meer moest bezuinigen om de staatsschuld terug te

dringen. Voor de premier van Aruba, Mike Eman, ging die bemoeienis veel te ver. Hij ging in hongerstaking.

Gert Oostindie, hoogleraar koloniale en postkoloniale geschiedenis in Leiden, was verbaasd over die ingreep. „Als er nou één land was dat consistent en constructief met Nederland meedacht, was het Aruba. Hoe verstandig is het dan dat je zo'n premier publiekelijk in zijn hemd laat staan?”

Ook het nu getroffen Sint-Maarten, net als Aruba een zelfstandig land binnen het koninkrijk, kreeg een beslissing opgelegd door Plasterk. Het land wilde zelf in eerste instantie geen onafhankelijke 'Integriteitskamer' instellen, dat banden tussen de georganiseerde misdaad en het openbaar bestuur moet onderzoeken. Daarom dwong Plasterk hen daar dit voorjaar toe.

Door de gespannen verhoudingen met de eilanden spreken sommige Caribische politici in ondiplomatieke bewoordingen over Plasterk. De nieuwe gevolmachtigde minister van Aruba in Den Haag, Juan Yrausquin, vindt dat Nederland te veel „powerplay” heeft gebruikt, de laatste vijf jaar. Hij merkte bij Plasterk „minder empathie dan voorheen”, bij eerdere ministers.

Dit kabinet is zeker „strak geweest” naar de eilanden, zegt Oostindie. Hij noemt de invloed van de VVD van premier Rutte: „Die houdt niet van 'al dat gezeur' van de eilanden. Rutte zei eens dat men daar niet tevreden is over Nederland. Ze hoeven maar te bellen en dan

De minister krijgt veel kritiek, maar zijn besluit om verkiezingen op Curaçao af te dwingen wordt geprezen

worden ze onafhankelijk.”

Niet alleen Nederland stelde zich hard op. Op de Caribische eilanden kunnen politici fel zijn. „Nederland had ook te maken met mensen als Gerrit Schotte”, zegt Oostindie. Schotte was van 2010 en 2012 premier van Curaçao, voor de politieke partij MFK, die nu in de oppositie zit. Hij werd in juli veroordeeld wegens ambtelijke corruptie en valsheid in geschrifte. „Schotte is er niet in geïnteresseerd om redelijkheid uit te stralen”, zegt Oostindie. „Nederland had er grote moeite mee om daar een antwoord op te vinden.”

Over één ingreep is iedereen positief. Na de verkiezingen van 2016 belandde de MFK van Gerrit Schotte in de oppositie, maar al na een paar weken liepen twee coalitieparlementariërs over naar zijn partij, waardoor Schotte de meerderheid had. De premier schreef nieuwe verkiezingen uit, maar de nieuwe parlementsmeerderheid blokkeerde dat. Plasterk greep in: hij liet de nieuwe verkiezingen doorgaan, door de gouverneur van Curaçao verantwoordelijk te maken voor de organisatie ervan.

Plasterk is inderdaad een minister van Koninkrijksrelaties geweest, zegt Anthony Begina, gevolmachtigd minister van Curaçao, vooral doordat hij zo veel ingreep bij de eilanden. Maar bij de Curaçaose verkiezingen pakte dat juist goed uit, zegt hij: „Dat was het sterkste moment in het zijn ministerschap. Plasterk durfde op te treden toen de democratie in gevaar was.”